

ספר לבן בריטי חמישי [?] לא יקום ולא יהיה

30.07.2025 | חנן שי | written by ד"ר אל"מ במיל

קיייר סטארמר, ראש ממשלת בריטניה, מבקש להתייבב בראש קמפיין בינלאומי להקמת מדינה פלסטינית בלב ישראל. אולם בכך הוא מתפרץ לדלת פתוחה: ישראל הכירה שוב ושוב בזכותם של ערביי ארץ ישראל למדינה עצמאית [?] בתוכניות החלוקה של 1922, 1937, 1947 ובהסכמי אוסלו. לא ישראל היא שמנעה את הקמתה של מדינה כזו; מי שסירבו לכך פעם אחר פעם הם הפלסטינים עצמם, משום שמטרתם לא הייתה לחיות לצד מדינה יהודית, אלא במקומה.

אסטרטגיית "שימור הפליטים" משקפת היטב עמדה זו. מאות אלפי פליטי 1948, שנוצרו עקב החלטת מדינות ערב לתקוף את ישראל למחרת הקמתה, לא שוקמו עד היום. הליגה הערבית עיגנה את מעמדם כ"פליטים" לצמיתות עד ל"שובם" לבתיהם [?] כלומר, עד לחיסולה של המדינה היהודית. ישראל לא תוכל להסכים למדינה פלסטינית שתקום במקביל להמשך אסטרטגיה זו, משום שהיא נועדה מלכתחילה לערער את קיומה. רק לאחר ביטול אסטרטגיית הפליטים וקליטתם כאזרחים במדינות שבהן הם חיים כיום [?] סיום הסכסוך על בסיס הכרה והשלמה הדדית של כל צד עם קיומו של הצד האחר, כלומר סיום הסכסוך **בשלוש אמיתי** [?] תשמח ישראל לפעול למען הצלחתה של מדינה פלסטינית לצידה.

חשבון היסטורי עם בריטניה

מדיניותו של סטארמר היא חוליה נוספת בשרשרת ארוכה של פגיעות בריטיות בעם היהודי בשעותיו הקשות ביותר. ישראל חבה לבריטים ולראש ממשלתם בלפור חלק מהצלחתה בהקמת המדינה, אך אינה יכולה להתעלם מהעובדה שבשעות האפלות ביותר בתולדותיה בריטניה עמדה מנגד. הספר הלבן הרביעי של 1939, שפורסם ערב השואה, סגר את שערי ארץ ישראל בפני יהודי אירופה וסיכל את האפשרות להצלתם מציפורני הנאצים.

לאחר השואה, ממשלת הלייבור בראשות קלמנט אטלי ושר החוץ ארנסט בוויין הגיעה לשיא אטימות הלב כאשר מנעה משארית הפליטה לעלות לארץ [?] ואף השיבה את מעפילי האונייה "אקסודוס", שניצלו מהשמדה ברגעים האחרונים, למחנות עקורים באירופה, שחלקם שימשו קודם לכן מחנות ההשמדה ממנה הם ניצלו. צעד זה גילם לא רק אכזריות בלתי נסבלת כלפי שורדי השואה אלא גם נחישות להמשיך לחסום את הקמת הבית הלאומי לעם היהודי.

בבסיס מדיניות זו עמדה מעילה מוסרית ומעשית במנדט שהוטל על בריטניה להכין בארץ ישראל בית לאומי לעם היהודי. בפועל, הבריטים חמדו את הבית הזה לעצמם. גם כיום, פחות משנתיים אחרי הטבח ההמוני שביצע חמאס באזרחי ישראל [?] השואה השנייה של העם היהודי [?] סטארמר מבקש, מסיבות פוליטיות פנימיות הקשורות בהצפתה של בריטניה בבוחרים מוסלמים, להביא לעצרת האו"ם החלטה להקים מדינה פלסטינית בלב ליבה של ישראל עוד לפני סיומו של

המשבר ההומניטרי § תוצאה של מדיניות ישראלית שגויה

כמקובל בין ידידים, כדי להבין במה סטארמר יכול לסייע לישראל ולאזרחים הפלסטינים בעזה בשעה קשה ואפלה משותפת, יש להבין תחילה כיצד נוצר המשבר ההומניטרי ברצועה. מתוך אמונה דומה לזו ששררה באירופה לפני שהמציאות טפחה על פניה באוקראינה § אמונת "קץ ההיסטוריה" § נטשה ישראל את עקרונות מדיניות ההגנה הלאומית שאפיינו אותה מראשית דרכה: הסרת איומים קיומיים מבעוד מועד, גם באמצעות מלחמת מנע יזומה.

תחת תפיסה זו התפתחו לאורך גבולות לבנון ועזה ארגוני טרור רבי-עוצמה שלא הוכנו להם פתרונות מידיים. לא תוכניות מגירה להסרת האיום, ולא היערכות למניעת מתקפות, חטיפות וכיבוש יישובים. לתוך הוואקום הזה נכנס מודל הפעולה של חמאס: העתקת המלחמה אל מתחת לפני הקרקע ע"י הצפתה של הרצועה במאות קילומטרים של מנהרות שנבנו בכוונה תחילה מתחת למבנים ציבוריים § ובכלל זה בתי חולים, בתי ספר ומסגדים § ושימוש רחב-היקף באוכלוסייה אזרחית כמגן אנושי § זוועה חסרת תקדים שגם הנאצים לא ביצעו. כך מצאה עצמה ישראל מוגבלת ביכולתה להכריע את חמאס באמצעות עליונותה הצבאית, משום שהדבר כרוך בפגיעה חמורה באזרחים חפים מפשע מצד אחד ובשחיקה חסרת תקדים של לוחמיה מצד שני: במקום להכריע את חמאס מהר, הם נאלצים "ללעוס" חודשים ארוכים פירי מנהרות ובניינים § כפי שלוחמי מלחמת העולם הראשונה נאלצו ללעוס חוטי תיל.

במקביל, חובת ישראל לעמוד בדין הבינלאומי חייבה אותה להמשיך ולהעביר סיוע הומניטרי לשטח שבו נטמעים פעילי חמאס § סיוע שהארגון שודד ומונע מהאזרחים. התוצאה היא אבסורד: צבא שנדרש להילחם באויבו ובו בזמן להאכילו דרך אזרחיו, שאת מזונם הוא שודד, ובכך להקנות לו אורך נשימה לוגיסטי-צבאי שמונע את סיום המלחמה ומאריך אותה לשנים.

הפתרון: הקמת מקלט הומניטרי מוגן

המהלך האפקטיבי והאנושי ביותר הוא יצירת הפרדה פיזית ברורה בין אזרחים לשדה הקרב, באמצעות הקמת מקלט הומניטרי מוגן שאליו יחולצו אזרחי הרצועה מציפורני חמאס, כחילוץ של אזרחים משטחים שעולים באש או מזוהמים רדיואקטיבית. מהלך זה יאפשר כיתור הדוק על חמאס ללא מגינים אנושיים; הפסקה דרמטית של פגיעה אגבית באזרחים; קיצור משך הלחימה וניהול הוגן של אספקה הומניטרית ללא שוד של חמאס.

כאן יכולה בריטניה, בראשות סטארמר, למלא תפקיד חיובי. עליה לגייס קואליציית מדינות באו"ם להקמת המתחם ההומניטרי, ולפעול לחכירת שטח בצד המצרי של רפיח לשם כך. אם מצרים תסרב, על בריטניה לסייע לישראל להקים מקלט בטוח בתוך שטחי הרצועה שכבר טוהרו מידי חמאס. בשני המסלולים יש להבטיח ניהול בינלאומי שקוף, סינון ביטחוני קפדני ומניעת חדירת פעילי טרור.

האחריות ההיסטורית של סטארמר

סטארמר ניצב בפני מבחן מנהיגותי שיקבע אם ייזכר כיורשם של בלפור וצ'רצ'יל או כיורשם של צ'מברלין ובווין. במקום לכפות על ישראל במהלך דיפלומטי פופוליסטי נלוז לקבל מדינה פלסטינית שמטרתה חיסולה, עליו לגייס את עוצמתה הדיפלומטית של בריטניה כדי להקים, בצו המוסר המקראי שהכתר הבריטי מייצג, מקלט הומניטרי זמני שיציל את אזרחי עזה, יאפשר לחסל את חמאס מהר ולקצר את המלחמה, כדי להתחיל בשיקום הרצועה ^[1] לטובת שני העמים גם יחד ושאר עמי העולם.

למהלך כזה גם ערך חינוכי בריטי פנימי חשוב: הוא עשוי למשוך אליו את קולות הבוחרים המוסלמים בבריטניה מהסיבה המוסרית הנכונה ^[2] סיוע אמיתי לאזרחים ^[3] פלסטינים ויהודים ^[4] ולא בשל פתרון בלתי מוסרי בעליל שנועד ללחוץ על ישראל תוך מתן פרס לטרור, כדי לשרוד פוליטית.

לשתי המדינות יש סיבות טובות לשמור על יחסי ידידות, ויש להניח שסטארמר יבחר ליישב את המשבר באמצעות פתרון פרגמטי ומוסרי. דבר אחד חייב להיות ברור מעל לכל ספק: **ספר לבן בריטי חמישי ^[5] לא יקום ולא יהיה.**

פורסם במקור ראשון, בתאריך 30 ביולי, 2025.